

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie
Wydział Teologiczny Sekcja w Tarnowie

Kierunek: teologia

Specjalność: kapłańska

Poziom: jednolite studia magisterskie

Nazwa przedmiotu:

**Teologia sakramentu święceń.
Historia, rozwój i analiza tekstów liturgicznych.**

Forma zajęć: wykład monograficzny

Rok studiów: IV–V

Semestr: letni

Wymiar: 15 godzin

Punkty ETCS: 1

Forma zaliczenia: zaliczenie z oceną

Prowadzący: ks. dr Andrzej Dudek

Koordinator sylabusu: ks. dr Andrzej Dudek

Wymagania wstępne:

Wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne nabyte podczas zajęć z liturgiki na roku II i III oraz ogólna wiedza na temat rozwoju liturgii w poszczególnych epokach kulturalnych. Podstawowa znajomość języka łacińskiego. Podstawowe informacje na temat sakramentów świętych.

Cele:

Student zna celebrację liturgiczną z udzieleniem różnych stopni sakramentu święceń. Poznaje historyczne uwarunkowania powstania święceń oraz posług w Kościele pierwotnym. Następnie poznaje najstarsze teksty liturgiczne z pierwszego tysiąclecia i ich warianty powstałe w drugim tysiącleciu. Potrafi zrozumieć znaczenie posługi biskupa, prezbitera i diakona oraz innych posług w Kościele na podstawie modlitw towarzyszących udzielaniu święceń. Poznaje także formy upamiętnienia święceń, jako okazję do odnowienia charyzmatu

udzielonej władzy i posługi kościelnej. Student potrafi także dostrzec zależność tekstów liturgicznych od innych dokumentów dogmatycznych i teologicznych Tradycji kościelnej.

Treści kształcenia:

- T_1. Ogólne przedstawienie tematyki sakramentu święceń po Soborze Watykańskim II (kryzys kapłaństwa).
- T_2. Ogólne omówienie źródeł liturgicznych świadczących o rozwoju celebracji święceń.
- T_3. Świadectwa nowotestamentalne o celebrowaniu święceń.
- T_4. Wybrane pisma patrystyczne do III w. (do Soboru Nicejskiego, 325 r.) o celebrowaniu święceń.
Klemens Rzymski – Pierwszy List do Koryntian; Ignacy Antiocheński – Listy; Didache; Korneliusz Rzymski – Listy; Postanowienia Soboru w Nicei.
- T_5. Prezentacja *Tradycji Apostolskiej* i szczegółowe omówienie pierwszego obszernego świadectwa opisującego święcenia z podaniem tekstów liturgicznych.
- T_6. Kolejne świadectwa o celebracji święceń na podstawie *Konstytucji Apostolskich* (IV w.) i *Statuta Ecclesiae Antiqua* (V w.).
- T_7. Teksty modlitw święceń biskupa, prezbitera i diakona oraz inne posługi w trzech najstarszych Sakramentarzach kościoła rzymskiego: *Weroneńskim, Gelazjańskim Starym i Gregoriańskim*. Szczegółowa analiza tekstów i różnic.
- T_8. Opis celebracji święceń na podstawie *Ordines Romani* (VIII-X w.).
- T_9. Ogólne przedstawienie obrzędów święceń w Pontyfikałach (X-XV w.)
Pontyfikał Romańsko-Germański (X w.), Pontyfikał Rzymski z XII w., Pontyfikał Kurii Rzymskiej z XIII w., Pontyfikał Gulielma Duranda z XIII w., Pontyfikał Piccolominiego i Burcharda (z 1485 r.).
- T_10. Omówienie celebracji sakramentu święceń wg *Pontyfikału Rzymskiego* wydanego po Soborze Trydenckim (1596).
Idea stopni święceń niższych i wyższych.
Ukazanie różnic obecnych w tekstach liturgicznych oraz w ujęciu dogmatycznym tamtej epoki.
- T_11. Prace nad nowymi Obrzędami Święceń (dwa wydania typiczne) i posług po Soborze Watykańskim II.
- T_12. Analiza schematu udzielania święceń oraz posług.
- T_13. Szczegółowa analiza modlitw święceń oraz obrzędów wyjaśniających: diakonatu, prezbiteratu i biskupstwa.
- T_14. Koncepcja sakramentu święceń w innych tekstach liturgicznych
Msza krzyżma w Wielki Czwartek; Trzy formularze mszy św. kapłana za siebie.
- T_15. Podsumowanie i schematyczne ukazanie stałych i zmiennych elementów teologii kapłaństwa w tekstach liturgicznych na przestrzeni wieków.

Efekty kształcenia:

- E_1: potrafi scharakteryzować posoborową koncepcję i teologiczny sens sakramentu święceń (TMA_W07)
- E_2: podaje historyczne i współczesne stopnie święceń i posługi (TMA_W03)

- E_3: wskazuje główne etapy kształtowania się różnic w udzielaniu święceń (TMA_W06)
 E_4: zna aktualną strukturę udzielania święceń (TMA_W07)
 E_5: zna historię oraz treść teologiczną poszczególnych modlitw święceń (TMA_W15)
 E_6: rozumie (i w związku z tym potrafi uzasadnić) posoborową koncepcję i teologiczny sens trzech stopni święceń (TMA_U01, TMA_U02)
 E_7: posiada teoretyczną i egzystencjalną orientację odnośnie do koncepcji kapłaństwa w Kościele (TMA_U06, TMA_U15)
 E_8: dostrzega związek pomiędzy treścią modlitw święceń, a codziennym życiem i posługą kapłana (TMA_U07)
 E_9: w sposób pełny, świadomy i czynny będzie uczestniczył w przyjmowaniu sakramentu święceń (TMA_K03, TMA_K07)
 E_10: potrafi przygotować w aspekcie katechetycznym, pastoralnym i praktycznym krótką prezentację dotyczącą znaczenia poszczególnych stopni święceń (TMA_K02)
 E_11: potrafi wymienić księgi w których znajdują się aktualne i historyczne teksty obrzędów święceń (TMA_W03)

Metody i narzędzia dydaktyczne:

- M_1. wykład informacyjny (konwencjonalny)
 M_2. praca nad tekstami źródłowymi
 M_3. Indywidualna lektura wybranych artykułów, poza godzinami wykładowymi

Sposoby sprawdzania i warunki zaliczenia:

- W_1. sprawdzian pisemny
 W_2. bieżąca obserwacja studentów i weryfikacja
 W_3. jedna praca pisemna, poszerzająca wybrane zagadnienie poruszane w czasie wykładu

Student otrzymuje zaliczenie z pozytywną oceną, gdy:

1. był obecny na wykładach (dopuszcza się 2 nieobecności);
2. oddał pracę pisemną
3. zaliczył sprawdzian pisemny, podczas którego studenci odpowiadają pisemnie na pytania w zakresie omawianej na wykładach problematyki (zob. pełny opis przedmiotu). Odpowiedzi są punktowane. Ocena zależy od ilości uzyskanych punktów.

Student, który nie był obecny na wykładach (p. 1) i/lub nie przedstawił pracy (p. 2) nie otrzymuje zaliczenia.

Na ostateczny ocenę zaliczenia (2,0) składa się: ocena z pracy pisemnej (1 x 0,5) oraz ocena z kolokwium pisemnego (1 x 1) oraz zaangażowanie w czasie wykładów (1 x 0,5).

Literatura:

Obrzędy święceń biskupa, prezbiterów i diakonów, wydanie drugie wzorcowe, Katowice 1999;

Tradycja Apostolska

Sakramentarz Weroneński

Sakramentarz Gelazjański Stary

Sakramentarz Gregoriański
Ordines Romani
Pontificale Romanum (1962)

- FERRARO G., *Ministri di salvezza. Per una teologia del ministero ordinato a partire dall'esegesi delle preghiere d'Ordinazione* (Sintesi e Proposte 26), San Cataldo – Caltanissetta 2003.
- KONECKI K., *Struktura i teologia modlitwy konsekuracyjnej odnowionych obrzędów święceń kapłańskich*, w: *Liturgia Domus Carissima. Studium liturgiczne dedykowane ks. Bogusławowi Nadolskiemu w sześćdziesiątą piątą rocznicę urodzin*, red. A. Durak, Warszawa 1998, s. 94-112.
- KWIATKOWSKI D., *Analiza formularza mszalnego święceń biskupich*, „Liturgia Sacra” 14 (2008) nr 2, s. 293-311.
- KWIATKOWSKI D., *Święcenia prezbiterów w Pontyfikale Rzymskim z 1990 roku*, "Roczniki Teologiczne" 49 (2002) z. 8, s. 111-144.
- NADOLSKI B., *Liturgika*, t. 3 *Sakramenty. Sakramentalia. Błogosławieństwa*, Poznań 1992.
- NOWAK J., *Święcenia biskupa*, "Roczniki teologiczne" 49 (2002) z. 8, s. 97-110.
- NOWAK J., *Trójstopniowość sakramentu święceń*, w: *Kapłaństwo* (Kolekcja "Communio", t. 3), Poznań-Warszawa 1988, s. 94-112.
- PETRYK P., *Święcenia diakonów*, "Roczniki Teologiczne" 49 (2002) z. 8, s. 145-164.
- REINECKE M., *Święcenia i posługi*, "Christianitas" 14 (2002/2003) s. 49-67.
- Sakramenty i sakramentalia*, red. W. Świerzawski (Mysterium Christi 4), Zawichost-Kraków-Sandomierz 2013.
- ŚWIERZAWSKI W., *Nazwałem was przyjaciółmi moimi. Sakrament kapłaństwa i obrzęd profesji zakonnej* (Sakramenty święte 6), Wrocław²1984.